

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-38
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 4t. 18
CENA: posamezna številka L 25. - Naročnina: mesečno L 100, letno L 1.200. - Za inozemstvo: mesečno L 170, letno L 2.000. - Poštni čekovni računi: Trst štev. 11-7223, Gorica štev. 9-1812

Leto IX. - Štev. 34

Trst - Gorica 26. avgusta 1955

Izhaja vsak petek

Sporazum o obmejnem prometu

Po več kot polletnih pogajanjih je bil preteklo soboto v Vidmu končno podpisan sporazum, ki življenjsko zanima vse prebivalstvo obeh strani jugoslovansko-italijanske meje: določen je bil način izvajanja in obseg obmejnega prometa. Besedilo sporazuma, ki je stopil v veljavo z dnem podpisa, t. j. 20. avgusta 1955, bomo v našem listu objavili v celoti objavili. Tako bodo čitatelji imeli pri rokah vse te važne predpise, da jih po potrebi pogledajo in se temu primerno ravna. Prvi del je objavljen že v današnji številki, v naslednjih pa bodo sledila nadaljevanja. Zato bomo v tem našem članku podali samo izvešček vsebine sporazuma, medtem ko najde vsakdo podrobnosti v samem besedilu, ki je samo dovolj zgornovo.

Sporazum obsega 65 členov in ima 12 prilog. Olajšave za gibanje oseb veljajo za stalne prebivalce vseh občin v 10-kilometerskem obmejnem pasu tako na jugoslovanski, kakor tudi na italijanski strani meje. Praktično je s tem obseženo vse nekdanje Svobodno trgsko ozemlje, razen manjših delov Bujskega in Koprškega okraja, večji del okraja Sežana in Nova Gorica in skoro vsa gornja Soška dolina na jugoslovanski strani, skoro vsa Goriška pokrajina in del Videmske pokrajine (med drugim dolina Nadiže in zgornja Kanalska dolina) na italijanski strani.

Vsi stalni prebivalci tega področja, tudi tisti, ki so stalno bivali prenesli iz ene države v drugo, imajo posebne olajšave pri prehodu meje. Brez navedbe vzrokov potovanja in dokaza njegove potrebe jim morajo oblastve v najkrajšem roku, na njihovo prošnjo, izdati posebne obmejne propustnice, veljavne štiri mesece, ki jih opravičujejo, da se vsak mesec lahko po štirikrat podajo na drugo stran meje. Za kmetovalce - dvoletnike je predviden poseben tip propustnice, prav tako tudi za delavce in nekatere druge poklice, ki bodo dobili enoletne propustnice, oboli za neomejeno število potovanj. Predvidene so tudi posebne tranzitne propustnice, katere bodo dobile osebe, ki na svojih potovanjih samo prekorajajo ozemlje druge države (n. pr. nekdo bo iz Nove Gorice lahko potoval v Koper skozi Gorico z železnico do Trsta, od tod pa z avtobusom ali ladjo do Kopra). Propustnice bodo izdajali brezplačno, izdane bodo na enakih trojezičnih formulirjih, ki se bodo razlikovali samo po napisu: tiste, ki jih bodo izdajale jugoslovanske oblasti, bodo imele napis »Federativna ljudska republika Jugoslavija«, izdane v Italiji pa »Republika Italija«. Navadne (štirimesečne) propustnice bodo brez fotografije in bodo veljale samo z osebno izkaznico; enoletne, za neomejeno število potovanj, pa bodo opremljene s sliko.

Posebej je treba omeniti, da dvoletniški propustnice ne bodo mogle dobiti osebe, ki so se preselile z enega področja na drugo, pač pa bodo takšne osebe dobile navadne

obmejne propustnice, ki jih bodo opravičevale na tri potovanja mesečno. Ker gre pri vsem tem za obmejni promet v omejenem področju, je seveda rok zadrževanja na drugi strani meje razmeroma kratek: praviloma se bo vsakdo moral vrniti na področje svojega stalnega bivanja naslednji dan po prestopu meje. V namenjenem kraju bo torej lahko kvečjemu enkrat prenočil.

Vidiranje - točka dvomov

Jugoslovanska in italijanska oblastva bodo izdane propustnice medsebojno vidirale. To se pravi: vsako v Jugoslaviji izdano propustnico bo morala vidirati italijanska kvestura, vsako v Italiji izdano propustnico pa ljudski odbor. V sporazumu je rečeno, da postopek vidiranja ne sme trajati več kot 8 dni. Vsak prošilec mora v prošnji točno navesti, kam namerava potovati.

Propustnice bodo v izjemnih in nujnih primerih izdane po poenostavljenem postopku v najkrajšem času in bodo lahko opravičevale tudi bivanje na drugi strani meje do 10 dni.

Za prehod preko meje je predviden ustanovitev prehodov različnih kategorij in vsak lastnik propustnice bo lahko prekoračil mejo na bloku, ki je najbližji kraju, v katerega se namerava podati. Pri tem je seveda v svoji prošnji lahko navedel več krajev in prekoračil mejo na vseh tistih točkah, ki so najbližje krajem, za katere mu je propustnica odobrena.

To medsebojno odobranje propustnic je pri vsem sporazumu točka, od katere izvajanja bo odvisen dejanski uspeh sprejetih določil. Pravica na propustnico namreč ni avtomatična, temveč je njeno uživanje odvisno tako od dobre volje italijanskih, kakor jugoslovanskih oblasti. Po širokogrudnosti, s katero bodo oblastva, vsaka na svojem področju, izdajala in na drugem področju izdane propustnice odobraval, bomo šele lahko vrednotili koliko koristi in ugodnosti bo sklenjeni sporazum prinesel prizadetemu prebivalstvu.

Blagovne olajšave

Vse prehajanje meje seveda ne bi imelo za krajeno prebivalstvo in njegovo gospodarstvo nobenega pomena, če ne bi bile predvidene tudi razne carinske olajšave, ki so v malem obmejnem prometu med državami običajne. Tako je n. pr. določeno, da kmetovalci lahko vsakih 14 dni izvozijo s področja svojega stalnega bivanja na drugo področje, brez vsakega dovoljenja in brez carine ter brez vsakešnje take ali pristojbine svoje lastne izdelke v količinah, ki jih predvideva poseben seznam in katerih vrednost ne sme presegati 7500 lir, oziroma 3750 din. Z istimi ugodnostmi in do iste vrednosti lahko nato uvozijo z drugega na svoje področje razno blago, ki je prav tako navedeno v istem seznamu.

Seznam naštevajo: 10 kg zelenjave

2 kg stročnic, 3 kg ječmena, 3 kg ajde, 1 kg svežega mesa, 1 kg suhomesnatih izdelkov, 1 kg svežih rib, 2 kg sira, 2 kg riža, 2 kg testenin, 8 kg pomaranč in limonov, 2 litra mleka, 2 litra vina, 2 litra olja, 1 par piščancev ali kokoši, 12 jajc, dračje, mahovino, cvetje in okrasne rastline, obrtniške proizvode in industrijske izdelke, gospodinjske predmete, kmečke, potrebščine, drobno blago in predmete osebne uporabe.

Delavci in uradniki lahko uvažajo s področja svoje stalne zaposlitve (n. pr. tisti, ki delajo v Trstu, a živijo v coni B, in narobe) obleko in blago v količinah, ki jih navede omenjeni seznam, do najvišje vrednosti 20.000 lir ali 10.000 din.

Vsi ostali prebivalci lahko pri svojih prehodih prenesajo s seboj na drugo stran v teku enega meseca določene zneske valute kraja svojega stalnega bivanja. Za tiste, ki živijo v Italiji, je znesek omejen na 12.000 lir; za tiste, ki živijo v Jugoslaviji, pa na 6000 din. Posebna Mešana komisija lahko te zneske poveča. Ob povratku na področje svojega stalnega bivanja pa lahko prenesajo s seboj razno blago, ki je navedeno v že omenjenem seznamu, toda v skupni vrednosti, ki ne presega zneska, katerega so javili ob prehodu meje.

Za zdravnike, babice itd. so predvidene še druge olajšave. S seboj bodo lahko nosili zdravila in jih tudi kupovali.

Dokument, v katerega bodo vse to vpisovali, bo moral biti precej obsežen. Pravi, da bo propustni-

ca prava knjižica, ki bo štela kar 34 strani.

V sporazumu je nato predvideno sodelovanje sanitarnih organov obeh področij, govora je o dobavi pitne vode Miljam itd. Določena je tudi posebna Mešana komisija, ki bo pristojna za tolmačenje in izvajanje tega sporazuma. Ta komisija mora imeti svojo prvo sejo najkasneje mesec dni po podpisu sporazuma in bo zasedala izmenoma v Vidmu in v Ljubljani.

Odmevi

Podpis sporazuma, s katerim se je toliko odlašalo, je seveda izzval zadovoljstva, čeprav se vsi zavedejo, da je treba šele počakati, da se bo v praksi videlo koliko velja in kaj prinaša. Vse izjave, ki so bile dane ob samem podpisu v Vidmu ali so jih kasneje dale razne osebnosti in predstavniki upravnih oblastev, gospodarskih ustanov in političnih organizacij v Trstu in Gorici, poudarjajo važnost rešitve tega važnega vprašanja in duhu Sporazuma, ki je bil pred nedolгим letom dni sklenjen v Londonu.

Nekateri italijanski krogi obžalujejo, da je prišlo do takšne zamude, kajti, če bi bilo vprašanje obmejnega prometa prej urejeno na tako širokogrudni osnovi, ki omogoča med drugim ljudem z druge strani meje zaposlitev na tej strani, potem gotovo ne bi prišlo do tako množičnega izseljevanja iz Istre in cone B, ki je prineslo že itak prenaseljeni Italiji na ramena tisoče novih prebivalcev.

Nova taktika ali stvarnost?

Lenin, ki je poskušal nuditi teoretičnemu komunizmu Karla Marxa stvarno podlago, tako da je lahko prišel s komunističnim eksperimentom na telesu ruskega naroda, je postavil osnovni napotek praktičnega komunizma: dokler bo obstojal kapitalistični družabni red, tudi s tem v enem delu sveta, ne bo komunizem nikoli zmagal; kajti komunizem ob kapitalizmu na dolgo dobo ne more uspevati. Zato mora komunizem popolnoma uničiti v svetu meščanski družabni red in kot navodilo za boj proti kapitalističnim, t. j. demokratskim državam, je Lenin nakazal tole geslo: strategija in taktika komunističnih strank morat biti kar najbolj gladka in opolzka. Stranke se morajo naučiti uporabljati vse bojne metode, od oborožene vstaje pa do tihega vrinjenja v sindikate, demokratskih strank in parlamentov. Napadati morajo drzno in neustrašno, ali biti morajo tudi sposobne, da se po potrebi v redu tudi umaknejo; da sklepajo, če to kaže, praktične kompromise, da bilo to tudi za vragom in njegovo materjo. Komunisti morajo izkoristiti konfliktne prepire v meščanskih strankah in prav tako hitro kot nepriznani menjati bojne metode, če okolnosti to zahtevajo. Ta Leninov nauk je veljal do danes komunizmu kot dogma.

Ali so komunistične glave sedaj zavrgle ta nauk?

Zahodnega svobodnega sveta ni bilo mogoče premagati s hladno vojno. Tudi krvava vojna na Koreji in v Indokini ni prinesla komunizmu pričakovane zmage nad Zahodom in njegovimi zavezniki. Tako so prišli komunistični voditelji do spoznanja, da s hladno vojno, s propagando sovražstva, s krvavo vojno in gverilskimi v nekaterih delih sveta, to je z metodami, ki so jih od leta 1945 sem uporabljali, ne dosežejo vlade nad svetom in ne izvedejo komunistične vseljene revolucije. Zato so pričeli s propagando za mir, s Picassovimi golobi, s pobiranjem podpisov proti oboroževanju in atomskim bombam. Ali končno so uvideli, da je bila vsa njihova propaganda in borba proti zahodni vojaški obrambni organizaciji in proti oborožitvi Zahodne Nemčije brez uspeha.

Odpiranje zavese

Zato so menjali taktiko in metode, ki so jih izvajali zadnjih deset let. Sklenili so z nekaj dejstvi dokazati, da jim ne gre za prevaro Zahoda, ampak za resnično pomirjenje in mirno sožitje. Povabili so v Moskvo avstrijske državnike in so preko nobi sklenili avstrijsko državno pogodbo, ki so jo deset let tako trdovratno zavlačevali. Nato

so najvišji predstavniki Sovjetov in mednarodnega komunizma prišli v Beograd, so se Titu poklonili in se z njim po sedmih letih tudi uradno pobotali. Kremelj je nato povabil v Moskvo Adenauerja, državnik, ki je dvignil zahodnonemško republiko v kratki dobi desetih let iz vojnih razvalin na stopnjo gospodarskega napredka in blaginje, kakršne nima danes nobena evropska država. Povabili so nadalje predstavnike Francije in na mednarodnih konferencah štirih velikih in atomskih učenjakov v Zenevi so se vrhovne glave Sovjetov obnašale tako spravljivo in ljubeznivo, da so njih gesle osupnile zahodni svet, ki še ni bil pozabil izbruhov, napadov in zmerjanj pokojnega Višinskega na takih konferencah. Na pojedinah in gostijah, ki jih organizirajo sovjetski praviki bilo v Zenevi, kot n. pr. ob priliki konferenca štirih in atomske konference, kjer je bilo 1200 povabljenih, bilo doma, kot je bila gostija v Semjonovskaji na poletnem gradu Bulganina, obiskajo sovjetski mogotci, generali in maršali zahodne državniške, diplomate in njih gospe z izbrano ljubeznivostjo in gostoljubnostjo.

Mehčanje zahoda

Vsa ta diplomatska zblíževanja, vse te pojedine in zunanje ljubeznivosti imajo svoj točno določen cilj: prepričati zahodni svet, da so se sovjetski komunistični državniki spremenili; da ne vlada več Stalinov duh; da je mogoče sedaj s Kremeljem govoriti, razpravljati sklepati res prave pogodbe in življati z njim v znamenju »koeksistence«. One »koeksistence«, ki jo je Lenin tako ostro obsodil in odklonil in ki jo danes tako imenovani nevtralni komunistični državniki, kot Tito, proglašajo za znak, v znamenju katerega bo našel svet svojo rešitev. In da se ne bi zahodni svet še vedno obotavljal verjeti novi komunistični spravljivosti, so Sovjeti poslali v svet vest, da bodo odpustili iz svoje vojske, ki šteje okoli 4 in pol milijona mož, 640 tisoč vojakov.

Tako upata Moskva in Peking, da bo komunizem uspešno z nekaj koncesijami, z izročitvijo nekaj sto ameriških, avstrijskih, nemških in italijanskih ujetnikov, z ublaženjem svoje cenzure, z razpustom Kominforme (komunistične svetovne informacijske organizacije), ki jo je tudi Tito nasvetoval, prepričati zahodni svet o spremembi ciljev komunizma, o dokončni opustitvi komunistične svetovne revolucije in misli na zavojevanje vsega sveta. Tako bi Amerika in zahodni svet, prepričana o komunistični miroljubnosti, privolila v odhod VII. ameriške flote iz vzhodnoazijskih

Avstrijska pogodba

(Bogumil Vošnjak)

V zadnji številki »Demokracije« sem kritično prikazal ameriške odmeve ženevske konference. V tej številki pa bom poskušal kritično prikazati presojo avstrijske državne pogodbe.

Končno je tudi Francija, ki je bila zasedbena sila, uzakonila pogodbo z Avstrijo. Navdušenje, ki je zavladalo v Ameriki ob osamosvojitvi Avstrije, ni prav razumljivo. Da je bil to pravcati poraz za Ameriko, da je morala plačati Avstriji svojo ponovno pridobljeno neodvisnost z nevtralizacijo, tega naravnega zaključka niso napravili. Niso pomislili, da pomenja nevtralizirana Avstrija sijajno zmago kremelske politike. V taki nevtralizirani Avstriji bodo lahko Sovjeti po mili volji uganjali svojo politiko. Obenem je pa primer Avstrije usodnega pomena za vso politiko Vzhodne Evrope.

Od samega začetka niso posvečali dovolj pažnje v Zenevi angleškemu predlogu o demilitarizaciji pripraviških držav. Po našem mišljenju ni v vprašanju zgolj odstranitev sovjetskega vojaštva, pač pa je problem v tem, da se satelitski pas v mednarodnopravni pomeni demilitarizira. To je velepomembna zamisel, ki bi mogla roditi usodne posledice.

Fiksna ideja Sovjetov je vprašanje varnosti. Sovjetsko utemeljevanje je kaj preprosto. V dveh svetovnih vojnah je bila ruska zemlja napadena z zapada. Tak napad se mora preprečiti. Sovjeti so pa za-

grabili predaleč, ko so napravili iz satelitov imperij, podložen Moskvi. Tako trpi danes vsa sovjetska politika od preobilice problemov, ki so si jih naprtili. Demilitarizacija bi bila srednja rešitev, ki bi jo mogli sprejeti Sovjeti, ker bi v določeni meri odgovarjala njihovi potrebi po varnosti. Razvijali bi se povsem novi odnosi, ki bi enkrat vojaška mora prenehala učinkovati.

Za tako demilitarizirano cono bi bilo mnogo lažje propagirati svobodne volitve kot obvezo, ki so jo Sovjeti dolžni izpolniti. Tako bi se odprli novi vidiki naravnost usodne važnosti.

Člen 7. avstrijske pogodbe govori o obširno o pravicah slovenskih in hrvaških manjšin. Slovensčina odnosa hrvaščina postane uradni jezik povsod tam na Koroskem, na Gradiškanskem in Stajerskem, kjer živijo »Slovenci, Hrvači ali mešana prebivalstva«. Kaj je tako »mešana prebivalstva«, to samo Bog ve. Te določbe o manjšinah so megle in raztegljive in najbrž bodo prav tako jalove kakor so bile one v pogodbah iz l. 1919. Edino manjšinsko pravo, ki organizira manjšine kot avtonomne organe, je prava rešitev. Tak rešitev, čeprav priporočena v Washingtonu na pristojnem mestu v tržaškem primeru, se je zdela najbrž preveč učinkovita. Tudi v koroskem primeru se resno bojimo težkih razočaranj. Na vsak način je bilo zelo pametno, da je predsedništvo Narodnega odbora za Slovenijo uporabilo to priložnost, da je očrtilo svoje stališče, ki je pač tako, da ga more sprejeti vsak Slovenec brez razlike. Komunistična Jugoslavija je pa z izgubo Južne Koroske pokazala svojo popolno nesposobnost v čuvanju slovenskega narodnega posestnega stanja.

Desetletnica smrti Ivana Pucelja, ki je umrl tragične smrti v Dachau-u, je bila primerna priložnost, da so se washingtonski emigranti spomnili ustanovitve Samostojne kmečke stranke, ministra za kmetijstvo in socialno politiko Jugoslavije in senatorja, ki je bil rojen 1. junija 1877 v Velikih Laščah na Dolenjskem. Pucelj pripada pravzaprav pa tudi Ameriki, saj je urejeval od l. 1900 do l. 1902 »Novo domovino« v Clevelandu in »Ameriškega Slovenca« v Jolietu.

Ob desetletnici smrti ga pa Saint Clair Avenue (ulica v Clevelandu, kjer živijo Slovenci) ni hotela priznati. Zato pa je prineslo glavno glasilo Ohio-a, klasični »Plain Leader«, lep članek o njem. Stara je resnica, da človeku najmanj zaslug priznavajo prav lastni ljudje. Najpomembnejše ob tej priložnosti pa je vsakega pismo, ki mi ga je ob tej priložnosti poslal guverner Ohio, Frank Lausche, v katerem je dejal: »V naših mislih bo ostal spomin na delo Pucelja kot ministra kmetijstva in socialne politike, o stal spomin voditelja slovenskih kmetov in junastvo njegove prane smrti v koncentracijskem taborišču v Dachau-u. Smatramo človeško dostojanstvo in svobodo za zaklad, za katerega je on umrl.« Lepših besed slovensko-ameriški državnik ni mogel napisati.

Na komemoraciji smo čuli Simona Gregoriča »Kmetijski doma« iz ust družestne Andreje Glušičeve, hekerke polkovnika Andreje Glušiča. Ker je bila na komemoraciji ogromna večina Američanov, kar se nikdar poprej ni zgodilo na kaki emigrantski prireditvi v Washingtonu, smo Gregoričeve vnešene in tako skladne besede v slavo slovenske kmetijske hiše kasneje poslušali tudi v angleščini.

Strahne poplave v Ameriki

Severovzhodne pokrajine Združenih držav so prizadele hude poplave, kakršnih v tamkajšnjih krajih že dolgo ne pomnijo.

V Pennsylvaniji, Connecticutu in Massachusettsu je zaradi poplav izgubilo življenje nad 200 ljudi, skoraj 40.000 pa jih je ostalo brez strehe. Razdejanje je povzročil ciklon »Diana« (vremensovolna služba namreč krsti vsak ciklon s kakšnim imenom, da tako lažje spremlja njegovo gibanje in opozarja prebivalstvo), ki je bil silovitejši od obeh najhujših lanskega leta.

Pri vsej nesreči se seveda najdejo pokvarjenici, ki skušajo izkoristiti razdejanja v svoje sebične namene. Zato krožijo po vseh opustošenih vaseh in mestecih vojaški popolni bojni opremlj.

Sovjetske gostije in pojedine

O gostijah in pojedinah, kakor jih poznamo samo iz časov razkošnega cesarstva Rima ali iz orientalskih pripovedi iz »Tisoč in ene noči«, poroča svetovno časopisje iz Moskve. Za tedaj, ko je Attlee z laburisti potoval skozi Moskvo v Kitajsko, smo čitali, kako so sovjetski diktatorji trgli rožice z gospemi laburističnih poslancev.

Dne 7. avgusta je priredil Bulganin na svojem poletnem gradu v Semjonovskaji, 100 km od Moskve, kjer je doživljala carica Katarina II. svoje ljubavne dogodivščine, veliko gostijo za sovjetske glave, moskovske diplomate in žurnaliste. S temi pojedinami v stilu balnih rimljanskih cvetočih vrtov hočejo Sovjeti dokazati svetu, da so postali drugačni kot so bili, da so bolj družabni, spravljivi in naklonjeni svobodnemu svetu. Tam se je jedlo, pilo, plesalo, veslalo in plavalo in sovjetski generali so bili prav podjetni pri nabiranju jagod z zahodnimi gospemi po grajskih gozdičih.

Dve sto gostov je sedelo s prominenco Bulganinom pri dolgi mizi. Pojedino je spremljala godba in petje moskovskih solistov. Bulganin je bil zelo razigran in židane volje. Po napitnici je poljubil rusko deklico, je pomagal hčerki nekega zahodnega veleposlanika loviti ribe in se je igral z 10-letnim sinčkom italijanskega veleposlani-

ka. Popoldne je bilo bogato raznih dogodivščin. Po bogati pojedini, ki jo znajo samo Rusi pripraviti tako raznolično, okusno in razkošno, so šli Hruščev, vojni minister Zuko, in vrhovni poveljnik vzhodnokomunističnih oboroženih sil, maršal Konjev, nabirat jagode z nežnimi gospemi. Sovjetski ministrski podpredsednik Mikojan in ameriški veleposlanik Bohlen sta tekmovala v jadrnanju na večjem jezeru. Bohlen je Mikojana premagal in Bulganin in drugi tovariši so ga sprejeli z norčujočim zasmehom. Zunanji minister Molotov je iz nagajivosti vesljal sam v čolnu okoli čolna, v katerem sta veslala argentinski poslanik in žena indonezijskega poslanika, je pa pri tem tako nerodno treščil s čolnom o breg, da je čoln nato lopil v vodo in do golega zmočil Argentinca in njegovo damo. To je vzbudilo prisotnih dosti smeha. H koncu so člani moskovske velike Opere zapeli več pesmi in vmes so peli tudi Hruščev, Molotov, Malenkov, Mikojan in Kaganovič.

Za prireditve in gostoljubje se je zahvalil poslanik iz Burme in s tem je končala sovjetska pojedina v semjonovski graščini, kjer so nekaj ruski carji in carine prirejali svoje gostije, ruski narod pa je stradal...

Določila o obmejnem prometu

V zvezi s 7. členom Spomenice o soglasju med vladami Italije, Zdrženega kraljevstva, Zdrženih držav in Jugoslavije, podpisane v Londonu 5. oktobra 1954, sta se vlada Italijanske republike in vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije sporazumeli v naslednjem:

1. člen PODROČJA

Področja, ki prihajajo v poštev za uveljavljanje tega sporazuma, so:

a) področje Trsta, ki zajema občine, kakor je razvidno iz priloženega seznama (Priloga A);

b) bližnja področja tržaškega področja, ki zajemajo občine ali del istih, kakor je razvidno iz priloženega seznama (Priloga B). Morebitne spremembe sedanjih teritorialnih, upravnih ali katastrskih meja občin ali dela istih, ki so nastali v omenjenih seznamih, ne bodo vplivale na področja, ki se nanje nanaša ta sporazum.

2. člen OSEBE, KI IMAJO PRAVICO DO PREHODA

Pravico, da se poslužujejo olajšav za suhozemni in pomorski promet po tem sporazumu, imajo osebe, ki stalno bivajo na področjih po 1. členu, vstevši tudi one osebe, ki so na temelju 8. člena Spomenice o soglasju, podpisane 5. oktobra 1954 v Londonu, prenesle svoje stalno bivališče iz enega področja na drugo področje.

3. člen LISTINE:

1) prepustnica; 2) izkaznica in dovoljenje za prehod kmetovalcem; 3) izredna prepustnica; 4) dovoljenje za prehod.

4. člen PREPUSTNICA

1) Vse osebe, ki stalno bivajo na enem od področij, ki jih omenja 1. člen in ki nameravajo iti na bližnje področje, imajo pravico, da na prošnjo dobijo prepustnico. Prepustnica bo veljala za 4 mesece in za 4 mesečna potovanja ter jo bo mogoče obnoviti. Če obstajajo upravičeni razlogi, se bo prepustnica izdajala za daljšo dobo ali za večje število potovanj. V tem primeru bodo morali biti razlogi navedeni na prepustnici. Prepustnica bo veljala skupno z osebno izkaznico lastnika.

2) Osebe, ki morajo čisto potovati na bližnje področje (zdravniki, soferji prevoznih podjetij in zdravstvenih ustanov, kakor tudi delavci in nameščenci, ki so v stalnih delovnih odnosih na drugem področju), bodo imeli pravico do prepustnice z veljavnostjo enega leta, za neomejeno število potovanj in ki se bo mogla obnoviti. Ta prepustnica bo opremljena s sliko lastnika, ki ne bo dolžna pokazati svoje osebne izkaznice.

3) V zgoraj omenjenih prepustnicah bodo označeni osebni podatki lastnika, občina ali občine, za katere bodo izdane, kakor tudi mesta prehoda, ki se jih bo treba posluževati. Lastniki bodo morali doseči po najkrajši poti označeno obdobje ali obdobje.

4) Otroci izpod 12 let, ki potujejo s starši ali z drugimi osebami, ki jih spremljajo, bodo morali biti

polnomočno vpisani na prepustnici, če nimajo lastne prepustnice.

5. člen BIVANJE

1) Vrnitev na področje stalnega bivanja se bo moralo izvršiti po pravilu najkasneje v teku naslednjega dne in na krajih prehoda, označenih v prepustnici.

2) Če obstajajo upravičeni razlogi (delo, zdravljenje, družinski ali turistični), se bo prepustnica na prošnjo lahko podaljšala za bivanje na bližnjem področju do enega meseca.

3) Da bi se mogel poslužiti vizuma iz turističnih razlogov, se bo moral prošilec držati veljavnih predpisov v namembnem področju glede prenosa valute, potrebne za bivanje na omenjenem področju.

6. člen IZDAJANJA PREPUSTNIC

1) Prepustnice bodo izdajali po možnosti v 15 dneh od dneva, ko je bila prošnja predložena, od italijanske strani pristojne kvesture in od jugoslovanske strani pristojni okrajni ljudski odbor na osnovi listine, ki bo pričala, da prošilec izpolnjuje pogoje, ki jih ta sporazum predvideva.

2) Prepustnice bodo potrjevale oblasti druge pogodbenice stranke, omenjene v zgorajnjem odstavku. Vizum bodo izdali v 8 dneh od dneva, ko je bila listina omenjenim organom izročena.

3) Če bi oblasti ene od pogodbenih strank odklonile vizum, bodo najkasneje v 8 dneh od dneva, ko je bila listina vročena organom omenjenih v 2. odstavku, obvestile oblasti druge pogodbenice stranke in navedle razlog ter listino vratile.

7. člen DVOLASTNIKI

1) Lastniki poljedelskih nepremičnin (polja, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi, travniki, pašniki, gozdovi, kamnolomi in podobno) ali kmečkih posestev, ki se nahajajo na enem od področij v smislu 1. člena tega sporazuma in ki so že stalno bivali na področju, kjer se nahajajo njihove dobrine, imajo pravico, da se v soglasju, tja zopet vrnejo in bodo uživali enake pravice kakor druge tam stalno bivaajoče osebe.

2) Pravico do neomejenega števila prehodov zaradi dejavnosti, ki so v zvezi s poljedelskimi nepremičninami, imajo spodaj navedene kategorije oseb, ki stalno bivajo v pasu desetih kilometrov od črte, ki loči področje Trsta od bližnjih področij in ki hodijo na posestva, ki so v nasproti ležečem pasu iste globine:

a) lastniki poljedelskih nepremičnin (polja, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi, travniki, pašniki, kamnolomi in podobno) ali kmečkih posestev, ki preko njih teče črta, ki loči področje Trsta od bližnjih področij;

b) lastniki, ki ne spadajo v kategorijo kakor v prvem odstavku tega člena, zgoraj omenjenih poljedelskih nepremičnin ali kmečkih posestev, ležečih v 10 km pasu od črte, ki loči področje Trsta od bližnjih področij;

c) oskrbniki poljedelskih nepremičnin ali kmečkih posestev, ki preko njih teče črta, ki loči po-

dročje Trsta od bližnjih področij ali ki ležijo na področjih, o katerih govori črta b) drugega odstavka tega člena, če so bili oskrbniki na dan 5. oktobra 1954 in do konca veljavnosti pogodbenega odnosa;

d) sorodniki, živeči v družinski skupnosti z osebami, ki spadajo v kategorije pod črto a), b) in c);

e) stalni in sezonski poljski delavci, ki so v pogodbenem odnosu ali sprejeti na delo od oseb pod a), b) in c);

f) pastirji, oglarji in gozdni delavci, ki delajo na posestih pod a) in b).

3) Lastniki poljedelskih nepremičnin ali kmečkih posestev, ležečih na enem od področij pod 1. členom tega sporazuma, toda izven 10-kilometrskega pasu, se bodo morali obrniti na mešano komisijo po členu 2, da bi jim priznala pravico prehoda po 7. odstavku tega člena.

8. člen PRENOS LASTNOSTI

Bodoči lastniki bodo uživali iste pravice, ki jih ta sporazum predvideva za sedanje lastnike, le če so dosegli lastništvo nad zemljiškimi nepremičninami po kupoprodajni pogodbi ali po zakonitem dedovanju, pod pogojem, da so zakonci ali sorodniki (sinovi, vnuki, starši, bratje ali sestre, dedje) prejšnjega lastnika.

9. člen UZITKARJI

Iste pravice kot lastniki bodo uživali lastniki užitniške pravice nad zemljiškimi nepremičninami, o čemer je govora v prvem odstav-

SEZONSKO BIVANJE

12. člen IZDAJANJA IZKAZNIC

1) Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev bodo z italijanske strani izdajale ustrezne kvesture, z jugoslovanske strani pa ustrezni okrajni ljudski odbori na temelju listin, ki bodo dokazovale, da prošilec izpolnjuje pogoje, ki jih predvideva ta sporazum. Izkaznice in dovoljenja se bodo izdajale po možnosti v roku 30 dni od dneva, ko bo prošnja vložena.

2) Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev bodo morala biti potrjena od oblasti drugega področja. V ta namen bodo predložena po kontrolnih organih prehodnih točk po načinu, ki ga bodo sporazumno določili organi sami.

3) Potrditev bo v najkrajšem času in vsekakor ne po 20 dneh od dneva predložitve listin zgoraj omenjenim organom.

4) V primeru, da bi oblasti ene pogodbenice stranke potrditev odklonile, bodo o tem v roku, ki je označen v odstavku 3., obvestile oblasti druge pogodbenice stranke in navedle vzrok odklonitve ter bodo listino vratile.

13. člen UPORABA IZKAZNIC

1) Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev bodo veljale izključno samo za kraj odnosno kraje, ki so na njih označeni. Prehod se bo vršil na prehodnih točkah, ki so na njih označene, razen za dvolastnike, o katerih govori člen 7, odstavki 2. a) in 3. b) in 4. c) in za člane njihovih družin, ki bodo lahko neposredno šli na zemljišče, ki je na drugem področju, izključno samo za delo na polju in z obveznostjo, da se s polja ne bodo oddaljili. Prenos pridelkov se bo moral izvršiti samo preko prehodnih točk, ki so na izkaznicah označene.

2) Niso dovoljene poti, ki bi se oddaljile od najkrajše poti, ki vodi v ali iz označenih krajev. Vrnitev se bo morala izvršiti istega dne, in sicer po isti prehodni točki (razen izjem, ki so označene v prejšnjem odstavku) in pred časom, ko se prehodna točka zapre.

14. člen SEZONSKO DOVOLJENJE ZA BIVANJE

1) Osebe, o katerih je govora v členih 7, 9 in 10 in ki zaradi sezonskega dela morajo ostati na drugem področju več kot en dan, bodo morale imeti še dovoljenje za sezonsko bivanje. V tem dovoljenju bodo označena obdobja in kraji bivanja na drugem področju, kakor tudi zaporedna številka za prehod kmetovalcev.

Dovoljenje za sezonsko bivanje bo veljalo za dobo, ki ne bo trajala več kot tri mesece in se bo lahko obnovilo. Za izdajo in za potrditev istega veljajo predpisi člena 12.

15. člen POSEBNA PREPUSTNICA

1) V posebno nujnih primerih, ki zaradi upravičenih vzrokov se bo osebam, označenim v členu 2., lahko izdala posebna prepustnica, ki bo veljala za obdobje, ki bo na pre-

ku 7. člena pod pogojem, da so zakonci ali sorodniki (sinovi, vnuki, starši, bratje ali sestre, dedje) lastnika.

10. člen PRAVNE OSEBE

1) Olajšave, ki jih predvideva 7. člen tega sporazuma, veljajo tudi za pravne osebe, ki imajo svoj sedež na enem od področij omenjenih v 1. členu.

2) Razumljivo je, da bo prehod dovoljen predstavnikom pravnih oseb iz 1. odstavka, ki imajo stalno bivališče na enem omenjenih področij.

11. člen KMETOVALCI

1) Listine, ki dopuščajo osebam, označenim v členih 7 (odstavek 2. in 3.), 8, 9 in 10 tega sporazuma prehod iz enega področja na drugo, so izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev.

2) Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev so veljavna za dobo enega leta od dneva, ko je bilo dovoljenje ali izkaznica izdana in se lahko obnovijo.

Izkaznice služijo kot osebne izkaznice in morajo vsebovati osebne podatke in sliko lastnika.

3) Na izkaznicah za prehod kmetovalcev mora biti označen tudi kraj vsakega zemljišča, njegova površina in s čim je zemljišče posajeno ter tudi število in vrsta živine, ki se uporablja za njegovo obdelavo.

Zivali, rojene v času bivanja na drugem področju, morajo carinske oblasti vpisati na izkaznico za prehod kmetovalcev v roku 14 dni. V

ta namen bo lastnik izkaznice moral predložiti dokazilo, ki ga bodo izdale občinske oblasti kraja, kjer se je žival rodila.

4) Izkaznice za prehod kmetovalcev se bodo izdajale osebam, ki so označene pod točko d), e) in f) odstavka 2. člena 7 in 9 in v odstavku 2. člena 10.

Dovoljenje za prehod kmetovalcev se bo izdajalo osebam, ki so označene pod točko d), e) in f) odstavka 2. člena 7, kakor tudi ustreznim kategorijam oseb v odnosu do užitkarjev, o katerih govori člen 9. Dovoljenje bo veljalo eno leto in se bo lahko obnovilo.

Dovoljenje za prehod kmetovalcev se bo izdajalo tudi obdelovalcem zemljiških posesti, ki pripadajo pravnim osebam, o katerih govori člen 10. tega sporazuma.

5) Na izkaznicah za prehod kmetovalcev morajo biti vpisani tudi člani družine lastnika izkaznice, kakor tudi stalni in začasni delavci, pastirji, gozdarji, oglarji, ki imajo pravico iti z enega področja na drugo. Na omenjeni izkaznici mora biti označena tudi zaporedna številka njihovih dovoljenj za prehod kmetovalcev.

6) Za osebe izpod 12 let starosti, ki bodo spremljale sorodnika, ki ima izkaznico za prehod kmetovalcev in ki so na isti vpisani, dovoljenje za prehod kmetovalcev ne bo potrebno.

7) Na izkaznicah za prehod kmetovalcev - oskrbnikov bo označena tudi ime lastnika zemlje, kakor tudi vrsta in doba veljavnosti pogodbe.

2) Če obstajajo upravičene potrebe prebivalstva, morejo pristojne oblasti sporazumno spremeniti na nekaterih krajih prehoda druge kategorije urnik prehoda, kakor tudi določiti stalno ali začasno odprtje drugih krajev prehoda. Pristojne oblasti morejo hkrati sporazumno določiti morebitno ukinitve nekaterih krajev prehoda druge kategorije od nedeljah in drugih praznikov, kakor tudi v primeru upravičene potrebe.

19. člen LISTINAM ZA PREHOD SKUPNA DOLOČILA

1) Vse listine, ki jih predvideva ta sporazum, bodo izdane v italijanski, slovenski in srbohrvaščini.

2) Izdajanje in potrditev omenjenih listin bo prosto vsakršne takse ali drugih pristojbin, izvzemši stroškov listine same.

3) Če bi se lastnik listin, ki jih predvideva ta sporazum, zaradi

22. člen
UREDITEV KOPNIH IN POMORSKIH PROG

Mešani komisiji, predvideni v 62. členu, je poverjena naloga, da določi, proge kopnih in pomorskih zvez med pristanišči in kraji področij tega sporazuma, določi pravilnike in pogoje zoslovanja, morebitne spremembe in vsako tehnično vprašanje zadevajoče proge same.

23. člen
DAVCA OPROSTITEV PREVOZNIH PODJETIJ

Z namenom, da se prepreči dvojno obdavčevanje in da se olajšajo prometne zveze med področji tega sporazuma, pomorska podjetja, kakor tudi avtoprevoznika podjetja, ki vrše potniško službo med omenjenimi področji, ne bodo na drugem področju — če nimajo tam nobene stalne organizacije — podvržena nobenemu davku, taksi ali pristojbini itd., ki bi zadevale njihove dobičke, bruto dohodek, prevozna sredstva, vozne listke ali upravne akte (kakor na primer koncesije za avtobusne proge).

24. člen
TARIFE ZA PREVOZ POTNIKOV

Tarife za službo pomorskih prog bodo enake za iste proge z odhodom z istega kraja. Isto načelo bo veljalo tudi za tarife na kopnih progah.

25. člen
PRODAJA VOZNIH LISTKOV

Da bi se olajšal promet, se bo prodaja vozni listkov vršila ne samo na kopnem, ampak tudi na ladjah in na avtobusih pod pogojem, da se vsote izterjane na drugem področju, deponirajo na izhodni carini. Prodaja pomorskih voznic se ne bo mogla v zadnjem pristanišču vršiti na ladjah sami. Vozovnice za pomorski in kopni prevoz bo treba plačati v zakoniti valuti kraja, kjer se prodajajo.

26. člen
PREPOVED OBALNE PLOVBE

Ladje, ki vrše službo na progah, ki jih je vsaka od pogodbenih strank aktivirala, ne bodo mogle vršiti obalne plovice med pristanišči drugega področja. Ne smatra se za obalno plovbo dejstvo, da se neka ladjar ustavi v več pristaniščih nekega področja, da vkrcava potnike, ki so namenjeni v eno od pristanišč drugega področja.

27. člen
PREVOZ BLAGA PO MORJU

Morebitni prevoz blaga z ladjami, ki bodo v smislu tega sporazuma (Nadaljevanje na 3. strani)

višje sile ne mogel vrniti v določenem času, bo moral takoj obvestiti pristojne krajevne oblasti, ki bodo o tem obvestile pristojne oblasti drugega področja.

4. a) Oblosti ene ali druge pogodbenice stranke bodo mogle v primeru zlorabe odvzeti listine za prehod, ne glede na morebitni kazenski postopek zaradi nezakonitih dejanj, ki bi jih lastniki ali njim zaprani mladoletniki zagrešili. Če bi zgoraj omenjeni ukrepi zadeli lastnika izkaznice za prehod poljedelcev, bodo člani njegove družine in njegova delovna sila mogli odhajati na sosedno področje v poljedelske namene.

b) V primerih, ki jih predvideva prejšnji odstavek, ali če bi lastnik izkaznice za prehod kmetovalcev začelno ne mogel iti na posestvo na sosedno področje, bo mogel svoje izkaznico izročiti članu svoje družine, ali če tega ni, nekemu uslužbencu, ki ima dovoljenje za zemljiški prehod, toda v tem primeru bo potreben pristonek pristojnih oblasti. Lastnik zgoraj omenjene izkaznice se bo moral na ta način poslužiti istih olajšav, ki pritečejo lastniku.

c) O odvzemu listine, kakor tudi o razlogih, ki so ga povzročili, bo treba v treh dneh obvestiti oblast, ki je listino izdala. V tem primeru bodo listino vrnilo omenjeni oblasti.

d) V primeru, da bi oseba iz kategorij, omenjenih v tem sporazumu, izgubila osebno svobodo, so oblasti drugega področja dolžne obvestiti čimprej, vsekakor pa v 48 urah, oblasti sosednega področja in navesti zadevni razlog.

e) Obe pogodbeni stranki si pridržujeta pravico, da v izjemnih primerih, zlasti iz razlogov nacionalne varnosti, ukinita v celoti ali delno in za določeno dobo promet, o katerem je govora v tem sporazumu. Vlada, ki bi imela namen sprejeti podobne ukrepe, bo obvestila čimprej in po možnosti 8 dni prej drugo pogodbeno stranko. O možnosti ponovne vzpostavitve omenjenega prometa bo takoj obvestila drugo pogodbeno stranko.

20. člen
NACELO RECIPROCNOSTI

Splošni pogoji v zvezi z ustanovitvijo in upravljanjem suhozemskih in pomorskih prevoznih prog, o čemer je govora v tem sporazumu, bodo temeljile v vsem na načelu recipročnosti. V tem smislu je treba tolmačiti člene, ki to urejajo.

21. člen

V smislu 20. člena bo vsaka od pogodbenih strank imela pravico, da poskrbi v celoti ali delno za poslovanje lastnih prog, ne glede na to, ali se druga stranka poslužuje ali ne pravice, da vzpostavi ustrezne lastne proge.

22. člen

ZASTAVA LADIJ IN OBVESTILO O AKTIVIZACIJI PROG

Pomorske proge za prevoz potnikov, o katerem je govora v tem sporazumu, bodo poslovale samo z italijanskimi in jugoslovanskimi ladjami. V zvezi s prevozniki službo, o kateri je govora v 22. členu, bodo pristojne krajevne oblasti ene pogodbenice stranke obvestile pristojne krajevne oblasti druge pogodbenice stranke o začetku poslovanja vsake proge, o imenih podjetij, ki bodo vzdrževale te proge, kakor tudi o ladjah, ki jo bodo vzdrževale.

23. člen

RAVNANJE Z LADJAMI

Vsaka od pogodbenih strank se obvezuje, da bo z ladjami druge pogodbenice stranke, ki bodo vzdrževale proge, o katerih je govora v tem sporazumu, ravnale enako, kakor z lastnimi ladjami, tako ob vstopu, ob zasedanju in ob izhodu iz pristanišč, bodisi kar zadeva plovčevanje taks in vseh pravic, kakor tudi kar zadeva kraje pristanka, vkrcanja in izkrcanja. Formalnosti, katerim bi bile ladje in njihove posadke in potniki kakor koli podvrženi v pristaniščih drugega področja, bodo omejene na nujno potreben minimum.

24. člen

PREPOVED OBALNE PLOVBE

Ladje, ki vrše službo na progah, ki jih je vsaka od pogodbenih strank aktivirala, ne bodo mogle vršiti obalne plovice med pristanišči drugega področja. Ne smatra se za obalno plovbo dejstvo, da se neka ladjar ustavi v več pristaniščih nekega področja, da vkrcava potnike, ki so namenjeni v eno od pristanišč drugega področja.

25. člen

PREVOZ BLAGA PO MORJU

Morebitni prevoz blaga z ladjami, ki bodo v smislu tega sporazuma (Nadaljevanje na 3. strani)

ŠPORTNI DROBIŽ

Nedelja 21. avgusta v Moskvi na Dinamovem stadionu ob 14. uri: nogometna tekma Sovjetska zveza - Nemčija. Sportna javnost je zahtevala od tega srečanja odgovor na vprašanje, če so ruski nogometaši že zreli za nove svetovne prve; poleg tega pa bi se v primeru nemške zmage ugotovilo, da osvoboditev prvega mesta v Sviči ni bila slučajna.

Zmagali so Rusi s 3 : 2 in tekma ni odgovorila na nobeno od dveh neznank. Zmagovalci so igrali pred svojim občinstvom, njih prvenstvo je v polnem teku (in so torej bolj pripravljeni od Nemcev, ki deloma še preživljajo počitnice) in tako zmaga z enim samim golom naskoka ni prepričljiva. Nemcem pa poraz, čeprav časten, tudi ni povrnil člesa.

V soboto je skoraj 40-letni Frane Matošić, kapetan splitskega Hajduka obljubil, da bo njegovo moštvo ponovno osvobodilo jugoslovansko nogometno prvenstvo. V nedeljo pa je še sam pomagal besedam do veljave s tem, da je na tekmi proti Sarajevu zabil dva od skupno šestih golov, ki so jih dosegli splitski igralci proti Sarajevu. Neljubo presenečenje je privedlo svojimi navijačem edino Vojvodina. Po dolgotrajnih pripravah, iz katerih se je moglo sklepati, da Vojvodina računa na prva mesta, so v nede-

ljo njeni igralci izgubili v Sarajevu proti povprečnemu Železničarju.

Kaj bo septembra in oktobra, že že zdaj, v času plavanja in atletike, govorimo toliko o nogometu? A treba je vseeno povedati še to: tudi Angleži so začeli svojo nogometno ligo. Pozabili so na hud poraz proti celini. Odpustili so Firmaniju, ki je šel v Italijo, kjer za služi tedensko več, kot v dveh mesecih na Angleškem. Z vsem zanimanjem so se poglabili v prvenstvo aritmetiko. Presenečenje prvega kola (na katerega pa so Angleži že vajeni): stari slavni Arsenal je izgubil v Blackpoolu s 1 : 3.

Središče svetovnega plavanja je še vedno v Tokiu, kjer Japonci in Američani že tri tedne zasedajo na stelnem dvoboju. Njihovo plavanje so krstili kot generalno za olimpijske igre. Atletika pa si je izbrala za center Budimpešto. Na velikem tekmovalstvu sta se pomerili ženski reprezentanci Madžarske in Italije, kar je bil nekakšen nežen okvir najboljšim moškim tekmovalcem sveta, ki so isti den nastopili. Dajmo samo majhen dokaz kvalitete: Muguša je izboljšal jugoslovanski rekord v teku na 1500 metrov z izvršnim časom mednarodne veljavne 3 : 46,2, pa je zasedel komaj peto mesto!

Avtobusne proge in motorna vozila

(Konec 2. strani)

ma prevažale tudi potnike, se bo vršil po splošnih veljavnih zakonih

31. člen UVEDBA PREDNOSTNIH PREDPISOV

Vsi morebitni prednostni predpisi, ki bi bili bolj ugodni za prevoz, po morju ali po suhem in ki so zapadeni v splošnih sporazumih med republiko Italijo in Zvezno ljudsko republiko Jugoslavijo, se bodo uvedli v pomorskem in kopnem prometu, o katerem govori ta sporazum.

32. člen STALNE AVTOMOBILSKE PROGE

Avtomobilske zveze bodo v smislu tega sporazuma izvrševale v koncesiji podjetja, ki so za tako dejavnost pooblaščen in pravilno vpisana na uradnih seznamih ustreznih področij.

Dovoljenja bodo izdale pristojne oblasti, vsaka za del proge na svojem področju. Ta dovoljenja bodo veljavna za eno leto in se bodo lahko podaljšala.

V posebnih primerih se bodo lahko izdala dovoljenja tudi za krajšo dobo.

33. člen IZDAJANJE DOVOLJENJ

Avtoprevoznika podjetja bodo predložila prošnje za dovoljenja pri svojih pristojnih krajevnih oblasteh.

Vsaka prošnja bo morala biti opremljena s planimetričnim načrtom proge, z urnikom, tarifami, o pisom vozila in bo lahko vsebovala tudi druge koristne podatke.

Prošnje, ki jih bodo ustrezne krajevene oblasti ene pogodbenice stranke odobrile, bodo izročene ustreznim krajevnim oblastem druge pogodbenice stranke, ki bodo morale v 15 dneh sporočiti svoj sklep.

34. člen ODVZEM DOVOLJENJA

Pristojne oblasti bodo lahko odvzele dovoljenje tistim podjetjem, ki bodo v ustreznem področju kršila tamkaj veljavne zakonske predpise o avtomobilski prometu.

Razen v izredno hudih primerih se bo odvzem pooblastila lahko izvršil le, če je bilo podjetje že prej opozorjeno. Tako opozorilo, kakor odvzem dovoljenja se morata sporočiti ustreznim oblastem druge pogodbenice stranke.

V primeru, da se enemu podjetju dovoljenje odvzame, se bo dovoljenje za izvrševanje te prevozne službe dalo drugemu podjetju, in to v smislu procedure, kot pod členom 33.

35. člen PREPOVED NOTRANJEGA PROMETA NA SOSEDNEM PODROČJU

Podjetja, ki bodo pooblaščen za izvrševanje avtomobilske službe v smislu člena 33 med obema področjema v smislu tega sporazuma, ne bodo mogla v sosednjem področju izvrševati notranjega prometa, t. j. prevoza potnikov iz enega kraja v drugi v istem področju.

36. člen ZAVAROVANJE

Vozila, ki bodo izvrševala avtomobilski promet, morajo biti zavarovana proti riziku civilne odgovornosti z zavarovalno polico, ki bo veljavna za vso progo.

37. člen LISTINE ZA KRETANJE Z MOTORNIH VOZIL

Motorna vozila, ki bodo vozila med obema področjema, o katerem govori sporazum, morajo imeti carnet de passages en douane ali triptik.

38. člen CARINSKE OLAJŠAVE ZA AVTOMOBILE

Nadomestni deli, pnevmatike in orodje motornih vozil niso podvrženi plačevanju carinskih pristojbin pod pogojem, da so vpisani na listini o začasnem izvozu, o kateri govori 37. člen in ki se jih ponovno izvozijo.

Prav tako je oproščeno plačila carinskih pristojbin gorivo, ki je v tanku, neposredno povezanim z motorjem.

39. člen POSTNA SLUŽBA

Pogodbeni strani bosta proučili možnost, da se kopne in pomorske proge, o katerih govori ta sporazum, uporabijo za dnevno pošto službo.

40. člen VZPOSTAVITEV PRVIH PROG

Mimo tega, kar določa 22. člen, bodo prve bistvene kopne in pomorske proge, kakor tudi odnosni pogoji poslovanja, določeni z izmenjavo pism med predsedniki obeh delegacij, ki jim je poverjena sklenitev tega sporazuma. Pristojne krajevene oblasti se bodo vzajemno obveščale o imenu podjetja in o začetku poslovanja vsake proge.

Vsaka od pogodbenih strank se obvezuje, da bo, v kolikor jo zadeva, povzela vse potrebne ukre-

pe, da bi druga pogodbenica stranka v 30 dneh od podpisa tega sporazuma mogla začeti s prometno službo, dogovorjeno na temelju tega člena.

Zgoraj omenjene proge bodo ostale dokler ne bo mešana komisija, o kateri je govora v 62. členu, določila vseh kopnih in pomorskih prog, kakor je predvideno v 22. členu.

Pisma, o katerih se govori zgoraj, bodo izmenjali hkrati s podpisom tega sporazuma in bodo tvorila njen sestavni del.

41. člen TAKSE, DAVKI IN DRUGE DAJATVE

Zemljišča, ki pripadajo osebam s stalnim bivališčem na enem od področij, o katerih govori ta sporazum, ki ležijo na sosednjem področju, kakor tudi njihovi dohodki ne bodo obremenjeni s takсами, davki ali drugimi dajatvami, večjimi od tistih, ki bremenijo zemljišča oseb, s stalnim bivališčem na področju, kjer se ta zemljišča nahajajo.

42. člen OLAJŠAVE ZA LASTNIKE IZKAZNIC ZA PREHOD KMETOVALCEV

1) Lastniki izkaznic za prehod kmetovalcev, kakor tudi lastniki dovoljenja za prehod kmetovalcev, bodo mogli prekoračiti mejo in nositi s seboj z enega na drugo področje, brez posebnega izvoznega in uvoznega dovoljenja, prosto vsake carine, takse ali drugih davkov in bremen.

a) vprežno, tovorno in pašno živino, kakor tudi potrebno krmo za čes zadržanja iste na zemljiščih;

b) poljedelsko, gozdarsko in drugo orodje, poljedelske stroje, prevozna sredstva z neobhodno potrebnimi pritlikalnimi, kakor tudi gorivo v tanku, neposredno povezanim z motorjem, potrebnimi za izvrševanje vseh poljedelskih del;

c) vse, kar je nujno potrebno za dobro in uspešno vzdrževanje zemljišča, kakor na primer: naravna in umetna gnojila, semena, sadik, zaščitna sredstva, zdravila za živino, količe, za vinograde, kletne naprave, sode, gradbeni material za vzdrževanje hiše in gospodarskih poslopij in podobno;

d) poljedelske in gozdne proizvode zemljišč in živinske proizvode vsehvišarod, kakor tudi embalažo in prevozna sredstva za omenjene proizvode.

Prenos vina se bo moral izvršiti v teku meseca novembra vsakega leta in izvožen proizvod mora biti proizvod istega leta.

2) Živina, vsehvišarod, mora biti prepeljana na področje stalnega bivanja takoj po končanem delu ali ob koncu paše. Morebiten pogin ali prisilno zadržanje živine zaradi bolezni, morata biti potrjena od pristojnega živinozdravnika.

3) Orodje, stroje, prevozna sredstva, neuporabljeno krmo in gorivo je treba po končanem delu prav tako prenesti na področje stalnega bivanja.

43. člen SEZONSKA PAŠA

Zivali vseh vrst, ki jih vodijo z enega na drugo področje, o katerem govori ta sporazum, na sezonsko pašo, bodo proste vsake vstopne in izstopne takse in vsake druge takse in davka, le da se vrnejo v roku šestih mesecev. Carinski organi bodo mogli zahtevati jamstvo, da se bo živina vrnila na prejšnje področje.

Olajšave, o katerih govori prejšnji odstavek, bodo raztegnili tudi na zarod, kakor tudi na mlečne proizvode iz sezonske paše. Zarod in proizvodi ne bodo smeli preseči štiri stotnika, oziroma normalno proizvedene količine, upoštevajoč številno in vrsto živine ter trajanje držanja zaradi paše na drugem področju. Proizvode predelave mleka je mogoče prenesti kasneje, toda ne več kot štiri tedne po vrnitvi živine.

Pod istimi pogoji, kakor v prvem odstavku, je mogoče prenesti tudi čebele z enega področja na drugo na sezonsko pašo. Novi roji in pridelani med bodo uživali olajšave in pogoje, ki so predvideni v drugem odstavku za zarod, odnosno za mlečne proizvode.

Z namenom, da se omogoči ugotovitev istovetnosti živine, ki se vodi na sezonsko pašo na drugo področje, bodo morale pristojne oblasti obeh pogodbenih strank prevzeti potrebne ukrepe za morebitno uporabo posebnega znaka.

44. člen OLAJŠAVE ZA KMETIJSKE PROIZVADJALCE

Kmetijski proizvajalci, ki imajo prebivalstvo, o kateri govori člen 41, odstavek 1, bodo lahko izvozili vsake 15 dni po enkrat s področja stalnega bivališča na drugo področje, brez posebnih izvoznih ali uvoznih dovoljenj in oproščeni vsake carinske pristojbine, takse ali drugih dajatev svoje proizvode v količinah, kakor so navedene v priloženem seznamu blaga (priloga

9), do skupne vrednosti 7.500 lir, odnosno 3.750 dinarjev.

Osebe, o katerih govori prejšnji odstavek, bodo lahko uživale te olajšave tudi enkrat na teden, v tem primeru pa ne bo smela vrednost blaga presegati polovice vrednosti, ki je določena za štirinajstidnevni izvoz.

Na podlagi istih olajšav in do iste vrednosti bodo lahko osebe, o katerih govori odstavek 1, uvozile z drugega področja na področje stalnega bivališča ostalo blago, navedeno v zgoraj omenjenem seznamu, vsekakor pa ne v trgovske namene.

45. člen OLAJŠAVE ZA DELAVCE IN NAMEŠČENCE

Delavci in nameščenci, stalno bivaljoči na enem izmed področij, o katerih govori sporazum in ki so v rednem delovnem odnosu na drugem področju in dokler ta odnos traja, bodo lahko nesli s seboj brez izvoznih dovoljenj, carine, takse in drugih dajatev prosto, s področja, kjer stalno delajo na področje stalnega bivališča obleko in osebno prelo, kakor tudi blago v količinah, ki jih predvideva priložni seznam (priloga 9), pod pogojem, da jih rabijo izključno v zasebne ali družinske namene in ne v trgovske namene, do skupne vrednosti 20 tisoč lir, odnosno 10 tisoč dinarjev na mesec.

Osebe, o katerih govori prejšnji odstavek, bodo lahko uživale te olajšave tudi enkrat na štirinajst dni, v tem primeru pa ne bo smela vrednost blaga presegati polovice vrednosti, ki je določena za mesečni uvoz.

Vzajemna zdravstvena služba

50. člen OLAJŠAVE ZA UVOZ IN IZVOZ ZDRAVIL

Lastnikom listin, veljavnih za prehod, bo dovoljeno prinesiti z drugega področja na področje svojega stalnega bivanja carine prosto in brez drugih dajatev in takse:

a) zdravila, nabavljena na temelju zdravniškega ali veterinarskega recepta;

b) zdravila, ki se morejo kupiti tudi brez zdravniškega recepta, kadar bo njihova oznaka zabeležena na ovoju in kadar jih bodo nesli za lastno uporabo, odnosno za potrebe kakega člana njihove družine, v normalnih količinah, ki jih vsebujejo posamezni zavoji, ki so v prodaji na drobno.

51. člen DRUGE OLAJŠAVE

Vsem lastnikom listin za prehod bo hkrati dovoljeno nositi s področja svojega bivališča brez uvoznega odnosno izvoznega dovoljenja in prosto carine ter vseh drugih dajatev tudi naslednje:

a) živila in pijače za osebno potrebo za dobo 24 ur;

b) cvetje in vence za pogrebe.

52. člen IZMENJAVA SANITARNIH INFORMACIJ

Pristojne krajevene sanitarne oblasti se bodo med seboj obveščale o primerih nalezljivih bolezni in težkih epidemij, do katerih bi prišlo na področjih, ki jih obsega sporazum.

53. člen VETERINARSKI IN FITOPATOLOŠKI UKREPI

1) Za živino, vpisano na listinah za prehod kmetovalcev, ki se prepele na drugo področje na delo ali na pašo, se ne bo zahtevalo veterinarsko potrdilo ali druge sicer predpisane listine, v kolikor se živina istega dne vrne na svoje področje.

2) Za živino, ki ostaja na drugem področju več kot en dan, je potrebno potrdilo, ki ga izda pristojni živinozdravnik, s katerim se potrjuje, da so posamezne glave živine zdrave, da je vsaka žival zdrava in da v kraju, od koder živina prihaja, ni bila v zadnjih dneh ugotovljena nobena nalezljiva bolezen, za katero je obvezna objava in ki se nanaša na isto vrsto živine.

3) Odredbe iz prejšnjega odstavka se bodo analogno izvajale tudi glede čebel, ki se vodijo na pašo.

4) Živinozdravniška spričevala navedena v drugem in tretjem odstavku, bodo veljala deset dni.

5) Za kontrolo bodo pristojni živinozdravniki od časa do časa, vendar pa bodo najmanj vsakih trideset dni pregledovali vso živino, ki prehaja z enega področja na drugo. Da bi se ti pregledi olajšali, se bo lahko vršili tudi na prehodnih mestih.

6) Če se v enem od področij pojavi nalezljiva bolezen živine, bodo v času, ko traja nevarnost pred okuženjem, pristojne oblasti z drugega področja mogle omejiti ali prepovedati prehod živine na njihovo področje, oziroma prenos živalskih delov, izdelkov, surovin in predmetov, ki bi lahko prenesli nalezljivo bolezen.

7) Živinozdravniške oblasti obeh področij se bodo stalno med seboj obveščale o pojavih nalezljivih bo-

lezni, v tem primeru pa ne bo smela vrednost blaga presegati polovice vrednosti, ki je določena za mesečni uvoz.

Osebam, o katerih govori ta člen, bo dovoljeno, da prenesejo celo ali preostali del mezde v smislu pravil, ki so predvidena v plačilnem sporazumu, ki bo veljal med pogodbenima strankama v času prenosa mezde.

46. člen

OLAJŠAVE ZA DRUGE OSEBE

Lastniki tranzitnih listin, razen oseb, o katerih govori 45. člen in oseb, ki bi že uživale olajšave, ki so predvidene v 44. členu, bodo lahko nesli s seboj na drugo področje skupno v enem mesecu v smislu veljavnih pravil in glede na številno prehodov s področja stalnega bivališča valuto od 2.400 do 12.000 lir, odnosno od 1.200 do 6.000 dinarjev. Skupno vsoto valute, ki jo bodo zgoraj omenjene osebe lahko nesle s seboj v enem mesecu, bo lahko mešana komisija, o kateri je govora v členu 62, zvišala. Sklepe, ki jih bo sprejela ta komisija na prvi seji, bodo lahko v bodoče spreminili, kakor bo položaj zahteval. Zgoraj omenjene osebe, v smislu olajšav, ki jih predvideva prvi odstavek, bodo mogle ob povratku nesiti s seboj brez izvoznega dovoljenja, carine, takse in drugih dajatev, blago v količinah, ki so predvidene v priloženem seznamu (priloga 9) le, če jim to blago služi za zasebno ali družinsko uporabo, vsekakor pa ne za prekupevanje, in

leži v odnosnih področjih in o živinozdravniških ukrepih, omejitvah in prepovedih, ki so jih podzele za njihovo preprečitev, kakor tudi o ukinitvi teh ukrepov.

54. člen

SKLEPANJE POSEBNIH DOGOVOROV

Spričo dejstva, da sta pogodbeni stranki priznali potrebo, da se rešijo vprašanja dajatev, ki izhajajo iz socialnega zavarovanja oseb, ki so stalni prebivalci na enem od področij iz tega sporazuma, a so v delovnem odnosu na drugem področju, bodo zainteresirane ustanove socialnega zavarovanja, ki poslujejo na obeh področjih, začele v roku od največ 30 dni od podpisa tega sporazuma z razgovori, da se sklenejo posebni dogovori, ki bodo postali veljavni po odobritvi pristojnih organov obeh pogodbenih strank.

55. člen

OLAJŠAVE

Dogovori iz 54. člena morajo omogočiti tako zavarovancem, kakor tudi njihovim družinskim članom, ki jim to zavarovanje daje na področju stalnega bivanja pravico na bolnišnico, ambulantno in hišno zdravljenje, vsehvišarod, vsehvišarod in drugih terapevtskih sredstev, kakor tudi povračilo v denarju, za račun pristojnih ustanov drugega področja, ki so obvezane nuditi te usluge.

56. člen

OBRACUN MED ZAJINTERESIRANIMI USTANOVAMI

Dogovori iz 54. člena morajo urediti tudi način povračila stroškov, ki jih bodo ustanove enega področja nosile na račun ustanov drugega področja.

57. člen

VZAJEMNE OBVEZNOSTI

Občina Milje, ki je pod italijansko upravo in ki upravlja z vodovodnimi napravami, iz katerih se oskrbuje z vodo področje, ki je po spomenici o soglasju prišlo pod jugoslovansko civilno upravo, bo vzdrževala te naprave v dobrem stanju in dobavljala temu področju one količine vode, ki jih je v preteklosti običajno dobavljala v posameznih letnih časih.

Okrajni ljudski odbor Koper bo s svoje strani zagotovil pravilno vzdrževanje in delovanja vodovodnega sistema, ki se nahaja na področju pod jugoslovansko upravo z namenom, da se zajamci oskrbovanje z vodo v količinah, ki so se dobavljale prej tistemu delu področja občine Milje, ki je glede oskrbovanja z vodo odvisen od omenjenega sistema.

V kolikor bi se razpoložljive količine vode zmanjšale zaradi naravnih vzrokov, bodo količine vode, ki se bo dobavljala potrošnikom, sorazmerno zmanjšane za oba področja.

Morebitne zahteve po dodatni dobavi vode bodo predložene mešani komisiji, ki jo ustanavlja ta sporazum, v kolikor bi bile postavljene pred sklenitvijo dogovora iz 60. člena.

58. člen

CENA

Ceno, ki jo bo okrajni ljudski odbor Koper plačal za vodo, ki jo dobiva od miljske občine, bo določila mešana komisija, katere člani bodo imenovani čimprej od obeh vlad.

to v skupni vrednosti, ki ne sme presegati vrednosti dovoljene valute.

47. člen

CARINSKA KONTROLA

Zaradi nadzorstva nad uživanjem olajšav, ki jih predvidevajo členi 44, 45 in 46, bodo carinski organi, na podlagi tekočih cen, ocenili vrednost blaga, ki bo izvoženo ali uvoženo in to vrednost zabeležili na za to določenem mestu v prepusnici.

48. člen

SPLOŠNO PRAVILO ZA 44., 45. in 46. člen

Višina vrednosti, do katere se bo moglo posluževati pravic iz 44., 45. in 46. člena, je določena tako v litri, kakor v dinarjih, zato da bi carinskimi oblastem obeh pogodbenih strank omogočili izvrševanje ustrezne kontrole na temelju notranjih cen, izraženih v lastni valuti.

Hkrati pa ugotovitev obeh vrednosti, o katerih se govori v omenjenih členih, nima nobene zveze s tečajem obeh valut, niti se more iz te vzporeditve zaključiti, da gre za paritetni valut.

49. člen

OLAJŠAVE ZA ZDRAVNIKE, ŽIVINODRAVNIKE IN BABICE

Zdravnikom, živinozdravnikom in babicam bo dovoljeno, da brez uvoznega dovoljenja in prosto carine in drugih dajatev nesejo s seboj zdravniške instrumente in potrebni sanitarni material za izvrševanje njihovega poklica z obveznostjo, da po izvršenem delu prinesejo instrumente in neuporabljene material s seboj na področje njihovega stalnega bivališča.

Odločbe mešane komisije se bodo sprejemale soglasno in jih bosta morali odobriti obe vladi, katerima bodo predložena tudi vprašanja, glede katerih se mešana komisija ni mogla sporazumeti.

63. člen

TRAJANJE SPORAZUMA

Ta sporazum bo veljal eno leto in se bo smatral podaljšani za enako dobo po poteku tega roka, v kolikor se ne prekliče tri mesece pred njegovim potekom.

64. člen

VELJAVNOST SPORAZUMA

1) Ta sporazum velja od dneva podpisa.

2) Narejeno v dveh izvornih izvodih, od katerih je vsak v srbohrvatskem in italijanskem jeziku, katerih besedila sta obe polnodeljivni, v Vidmu, dne 20. avgusta 1955.

Za vlado
FEDERATIVE LJUDSKE
REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
Inž. Miloš BUČAR l.r.

Za vlado
REPUBLIKE ITALIJE
Dr. Mario CAPON l.r.

OD TU IN TAM

Po neki statistiki britanske družbe, ki zalaga vojno mornarico, vojsko in letalstvo »NAPA«, so ugotovili, da so l. 1954 britanski mornarji popili več mleka kakor pa vina. Pri vojski in letalstvu pa so si vojakji gasilji žejo s čajem, mlekom, kavo in limonado. Ugotovili so, da sodobni britanski vojaki zavračajo alkoholne pijače, da za whisky in gin ne kažejo nobenega navdušenja. Od vseh zaužitih pijač je bilo komaj 5 odstotkov alkoholnih o-krepčil, medtem ko jih je bilo pred 50 leti kar 95 odstotkov. — Ničče si ne ve razložiti, zakaj današnji mornarji tako radi pijejo mleko in kava so vojaki zamenjali pivo z limonado. — Pri jedilih pa se ni nič spremenilo. Tommiji še vedno najraje jedo pečen krompir in jajca na oko.

Vsako leto prirejujejo v belgijskem mestecu Ecousines pravi ženinovanski sejem. Tu se srečajo zakonski kandidati obeh spolov. Mestna občina pa prireja skupna brezplačna kosila. Devise in devični si v znak prostosti obešajo v gumbnice skodelice za kavo.

Med zadnje sejo vzhodnonemškega parlamenta se je fotoreporterju po nerodnosti raztresla žarnica za razsvetljevanje z močnim pokom. Dva metra pred reporterjem je sedel poglavar vzhodnonemške OZNE, Ernest Wollweber. Ko je počilo, ga je strah pogнал med klopi, da so ga med smehom prisotnih le s težavo zopet zvelikli na sedež.

Dva Nemca, 35-letni elektricitist Hans Seefeld in 26-letni mehanik Heinz Sokol, sta z lahkim čolnom, ki tehtaja komaj 20 kg, dospela na poti iz Nemčije v Avstralijo v luko Singapore. Oba potnika sta goreča športnika. Na pot ju je poglaval radovednost. Na vsak način želita prisostvovati olimpijskim igram v Melbournu prihodnje leto.

Za medicinske in živalske poskuse si je južnoafriški raziskovalec prof. Dales-Hapthuth uzel s seboj v letalo, ki naj bi ga pripeljal v London, zaboj, v katerem je namestil okrog 10.000 najrazličnejših tropskih žuželk. Zaboj je mirno položil v mrežo za prtljago. Med preletom čez ocean pa se je zaradi tresljajev letala nenadoma zaboj odprl. Mrčes se je vsula na potnike. S prtljaki so se jih potniki otapali na vse načine, vendar je bilo nekaj potnikov pošteno popikanih in so jih za vsak slučaj prevzeli z injekcijami. S profesorjem pa vse do Londona nihče ni spregovoril besede.

Gumijasti čolni niso nobena novost in tudi po naših vodah se kopljači pridno zabavajo z njimi. Sedaj pa so za ameriško letalstvo iznašli tudi gumijaste šotore. Z neba spusti letalec gumijasto kočo. V nekaj minutah nastane z uporabo značnih sesalk pravcata hišica,

VESTI z GORIŠKEGA

Voditelje take vrste odklanjamo

Clanka »Politično kolobarjenje« in »Sodobni politični zajedavci«, ki ju je prinesla »Demokracija« od 12. in 19. t. m., me vzpodbujata, da povem še jaz svojo besedo.

Trdilo se je enkrat tam po letu 1930, potem ko so zavedne slovenske fante fašisti na smrt obsodili in jih v Bazovici streljali, da sta se dr. Besednjak in dr. Bitežnik morala, pod pritiskom policije, izseliti iz Italije ali pa bi ju konfirirali! Trditve kot taka se mi je zdela neverjetna, kajti policija je politične osebe ločila za konfinacijo ali pa za posebno sodišče, najmanj pa za izganjanje čez mejo, kjer bi fašizmu gotovo več škodovala, kot če bi živele v mejah Italije.

Pa recimo, da je trditev odgovarjala resnici. V tem slučaju moramo zaključiti, da sta se omenjena gospoda raje vdala policijski želji, kot pa sprejela konfinacijo, ki je v tedanjih časih krutega preganjanja Slovencev z obsodbami na trideset let zopora in tudi na smrt, bila na vsak način neprimerno miljeja od ravnokar navedenih obsodb in smrtnih izvršitev. Saj so konfiniranci prejeli dnevno podporo za hrano in se na prostem zraku, čeprav nekoliko omejenem prostoru svobodno kretali; imeli so svoje skupne menze in debate.

Kot prava politika in zavedna Slovenca bi bila morala ostati v Italiji, s svojim narodom trpeti in z njim prenašati mlo in nemilo usodo, kakor pa z izselitvijo delati policijske usluge.

Na vsak način nista dr. Besednjak in dr. Bitežnik se potrdila takratne čudne govorice, in menim, da je ne bosta niti s postopkom, ki ga je prvi zadnje dni začel in katerega nisem še pooblaščen razodeti!

Vem pa sledeče: da je dr. Besednjak tam okoli leta 1928, ko ga je na kretanju spremljal policaj, prošil skupino narodno naprednih slovenskih sil, naj bi mu pomagali čez mejo. Resnici na ljubo moram povedati tudi, da se je pozneje tej pomoči sam odpovedal, ker so mu menda njegovi prijatelji tak korak prepovedali. Ze takrat je torej mislil na izselitev!

Po zaključeni drugi svetovni vojni sta se zopet pojavila na Goriškem, najprej dr. Bitežnik za stalno, pozneje se dr. Besednjak začel. Vem tudi, da sta bila oba odločno proti vsaki misli za kako narodno protikomunistično oredelitev in morebitno gibanje.

Za nobeno ceno ni poznate leta 1943 in 1. 1951, dr. Bitežnik hotel pomagati pri občinskih in pokrajinskih volitvah, češ da ni še prišel njegov čas!

Naši demokratični voditelji pa niso čakali, da pride njihov čas! Nastopili so neustrašeno za narodne pravice v demokratični Italiji, kakor so že prej ostali z nami pod fašizmom in proti komunističnemu terorju!

Pred kakimi tremi leti pa se je pri predstavnikih SDZ zgledil tuj, neslovenski človek ali bolje povedano osebnost in jim na neko vse drugačno vprašanje, na njihovo

veliko začudenje odgovoril sledeče: »Prihajam skozi Ljubljano, kjer sem bil pri Kardelju in pri Kidriču. Vi Slovenci v Italiji in v Trstu se morate združiti v narodni svet, kateremu pa mora načelovati dr. Besednjak.«

Moža od SDZ sta seveda preselečeno nad ta nepričakovan in vsiljiv ukaz trenutno obstrmela in ga nato živahno s tehtnimi argumenti in s prezirom zavrnili!

Mož, ki pod fašizmom ni ostal na Primorskem do konca, ki se z narodom ni opredelil proti komunističnemu terorju in se je povrnil na Primorsko šele, ko je SDZ že zlozila strah pred terorjem komunistov, ne more za nobeno ceno postati voditelj slovenskih demokratov, ki želijo in zahtevajo živeti narodno, versko in demokratično.

Tedaj je omenjena tuja oseba skušala svoje besede ublažiti in skoro jela zanikati, da bi bila pri Kidriču in Kardelju. Pa sta ji predstavnik SDZ zaprla umik s poudarkom, da sta oba dobro razumela, da ju je imenoval!

Kaj vse gorji nevedeno pomeni, naj si slovenski demokratje, prepričani narodnjaki in kristjani sami raztolmačijo, saj jim ni treba dolgo ugibati, da razumejo resnico!

Vsakemu je izbiranje političnega programa in načina udeleževanja prosto, toda ne za ceno našega demokratičnega prepričanja in življenja in nerodne poobe! Novolistarji so Slovenci demokratični zvezci napovedali boj do njenega uničenja. Zato je povsem logično, da se SDZ z demokratičnim orožjem, to je z besedo resnice, brani!

Napovedujejo tudi, da bo na prihodnjih volitvah kandidiral dr. Besednjak, ki naj bi pobral vse glasove titovcev in polovico onih od Slovenske demokratske zveze! »Apetit je res velik in želodce imajo tudi dobre!« je Soški povedal v »Demokraciji« preteklega tedna. »Naj se le pazi!« — je Soški nadaljeval — da jim ne ostane na želodcu kaka nevarna koščica!... Tako jih svarim tudi jaz!

»Če mislijo, da je sedaj njihov čas prišel« — dodajajo slovenski volivci, ki bodo pač izbirali med narodno in demokratično prepričanje.

nimi, narodu in demokraciji vedno zvestimi voditelji in onimi komunističnimi ter njihovimi sopotniki. Za pravilen in točen pouk slovenskim volivcem že poskrbi pravočasno Slovenska demokratska zveza!

Žalitev slov. beguncev

Naj novolistarji uganjajo svojo propagando kakor hočejo in kjer hočejo, naše železne volje ne bodo zlomili!

Pri tem pa moram razodeti nejevoljo slovenskih beguncev, ki se pritožujejo, da so prisiljeni zglaševati se na škofjskem uradu za pomoč beguncem, ki je na Travniku v Gorici prav zraven uredništva »Novega lista«, pa jih goriški urednik sili, naj se na list naročijo!

»Mi smo vendar žrtve Titovega komunističnega režima in smo pred njegovim terorjem bežali. Zaprtili smo svoje domove, svoj rojstni kraj, da le svobodno živimo, narodno in versko svobodni. In prejemo pomoč, ki nam jo pošilja usmiljeni ameriški državljani. Zato odklanjamo vsako vsiljevanje »Novega lista«, ki ni proti našim preganjanjem ter prosimo, da se demokratični tisk za to zavzame, da nas novolistarji ne bodo več nadlegovali in s tem žalili.«

Pritožba beguncev je na mestu in upam, da bo vodja omenjenega škofjskega urada storil vse, da se tako vsiljevanje novolistarjev več ne ponovi, kajti usoda nesrečnih, a značajnih beguncev mora biti nam slovenskim demokratom tako pri srcu, da se za nje do skrajnosti zavzamemo!

Dr. Slavko Uršič obtožuje

Osem let bo preteklo v sredo 31. t. m., odkar so razbojniške tolpe v imenu »ljudske demokracije« ugrabile prvega urednika »Demokracije«, dr. Slavka Uršiča. Četrstoletiša so mussolinijevske tolpe strahopetno prikrievale nasilje nad italijanskim socialističnim prvkom Matteottijem. Fašizem je odnesla burja pravičnosti... Tudi resnica o ugrabitvi našega prvega urednika bo vzkrla na svetlo, prej ali slej, in tudi naročnikom in nam!

jemnikom zločina bo bodočnost razgalila obzore!

Demokratični Slovenci svojega mučenika ne bodo pozabili nikoli; spomnili se ga bodo ob vsaki uri, ko bodo zopet pozvali komunistični zvoni k spravi in miru. S to gospodo se bodo ob isti mizi lahko razgovarjali demokratični Slovenci le ob prisotnosti dr. Slavka Uršiča.

Še o obtožbi »Beneške čete«

Na pisanje slovenskega tiska v zadevi obtožbe »Beneške čete« in njenega sodnega preganjanja zaradi iredentizma, to je odepca od Italije in priključitve Slovenske Benečije k Jugoslaviji, italijanski tisk ni niti z besedico črhnil!

Zadnje dni se je v »Primorskem dnevniku« oglašil še bivši vodja slovenskih partizanov in prepričevalno pojasnil dogodka, ki jih obtožnica šteje proti »Beneški čet« kot zločin proti državi.

Beseda tega partizanskega voditelja nekaj zleže in bi vsak pameten človek moral razumeti, da je sodno preganjanje »Beneške čete« neutemeljeno!

Izgleda pa, da se bo obravnava proti pripadnikom »Beneške čete« kljub vsemu vršila, ker ima nekdo verjetno namen ustrahovati Slovence iz doline Nadiže in jih odvrniti od zahteve po spoštovanju njihovih jezikovnih in sploh vseh narodnih pravic!

Zato bi bilo prav, da se prizadeži zavzemati za to, da se sodna obravnava ne vrši v Vidmu, ampak v notranjosti Italije, po možnosti v Milanu, ker obstoja upravičen sum, da bi se v Vidmu gojila obtožbeno odkrita krivica!

Ze pri krivcih uboja v Porčanju so sodili v Luki. Naj bi še beneške Slovence sodili v kraju, kjer sovraštvo proti Slovincem ni tako razpaseno kot v Videmski pokrajini!

Begunca morilca

Slovenska begunca, 30-letni Anton Tuljak iz Sežane in 25-letni Ivan Kalupka iz Maribora, sta, kakor poročajo italijanski listi, pri-

znala, da sta predpretekli teden ubila mešetarja Valentina De Tina iz kraja Zompicchia pri Codroipo, in sicer zato, da sta mu pobrala kakih sto tisoč lir.

Oba sta tiste dni zbežala iz begunskega taborišča v Vidmu, kamor policija zbira vse begunce, ki jih posebna komisija zaslišuje in nato odredi za prisilni povratek v Titovino ali pa ne.

Zvedeli smo, da je Kalupka le izmišljeno ime policije in je eden morilcev še vedno na svobodi.

Tiste dni je iz taborišča in iz strahu pred prisilnim povratkom pobegnili večje število beguncev.

Nimamo namena zagovarjati morilcev, ki bosta prejela pravično kazn, ki sta jo s svojim zločinom zaslužila, toda odgovornost za žalostni dogodek gre v prvi vrsti tudi krivčevemu ravnanju z begunci, ki so podvrženi postopanju za prisilni povratek v trdi komunistični režim!

Naj se demokratična Italija otrese tega madeža, ki ji ne dela časti!

Upokojitev

Solski nadzornik za slovenske osnovne šole, g. Spazzapan, je z ministrskim odlokom zaradi dosežene starostne mere s 1. oktobrom t. l. upokojen.

Štiri večerne šole za Slovence

Goriški šolski skrbnik je določil, da se bodo v prihodnjem šolskem letu odprle večerne šole za odrasle na Valeriju v števerjanski občini, v Sovodnjah in Gabrijah ter v Jamljah v doberdolski občini.

Potrebna je sicer tudi večerna šola za krmilne Slovence in bi krajevni prizadej mladeniči in mladenke morali nastopiti s pravčasno prošnjo na šolskega skrbnika! Naj prošnjo vložijo pa prihodnje leto.

V krajih, kjer je večerna šola določena, naj se mladina polnoštevno prijavijo za obiskovanje, saj bo od tega imela le korist!

JAZBINE

V nedeljo popoldne so pri nas blagoslovili temeljni kamen za zgraditev naše cerkvice. Veseli smo tega lepega dogodka, ki nam daje upanje, da bodo uslišane tudi vse druge naše želje!

Tako smo prebivalci Jazbin, kar se verskega življenja tiče, gotovi svoje bodočnosti in se zaradi tega prav lepo zahvaljujemo vsem, ki so k temu pripomogli, še posebno pa našemu gospodu župniku Martinčiču.

DAROVI: Za tiskovni sklad »Demokracija« je daroval g. Janez Koncut iz Kanade 500 lir! — Najlepša hvala!

OSMOSOLKA sprejme instrukcije srednješolcev. — Naslov na upravi lista

Odgovorni urednik: Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tiska: tisk. Adria, d. d., v Trstu

Vespa

125, 150 in 150 G.S. KUB. CM
NA OBROKE IN PROTI T.A.
KOJSNJEMU IZROČILU.

Vespe

RABLJENE

ORIGINALNI NADOMESTNI
DELI »PIAGGIO«

PRODAJNA AGENCIJA:
TRST, UL. S. FRANCESCO 46
TEL. 28.940

Mizarji
kmetovalci
podjetniki
Deske smrekove,
macesnove
in trdi les, v
trame in par-
kete nudi najugodnejše

CALEA
TRST
Viale Sonnino, 24
TEL. 90441

SLOVENSKA DEMOKRATSKA ZVEZA - TRST

priredi na Opčinah v nedeljo 28. avgusta ob 15. uri

Tradicionalno Jesensko slavlje

Nastopajo: Nabrežinski pevski zbor A. Tance - Pevski zbor iz Boršta - Goriški kvintet - Tržaški tercet »Metuljček« - Solisti

Po sporedu PLES in prosta zabava - Svira nabrežinska godba

VESTI s TRŽAŠKEGA

Partijsko korumpiranje

Dne 21. avgusta je bila v Moskvi nogometna tekma med sovjetskimi in nemškimi moštvi iz sovjetske cone Nemčije. Komunisti so hoteli prirediti imponozantno romanje iz vseh nemških dežel ob tej priliki v Moskvo in so se zato obrnili tudi na delavske socialnodemokratske organizacije Zahodne Nemčije z vabilom, da se udeležijo polnoštevno tega potovanja. Ker pa znašajo stroški takega »izleta« okoli 150.000 lir za osebo, je komunistična stranka Zahodne Nemčije, tako imenovana »Enotna socialistična stranka Nemčije«, sporočila, sporazumno s sovjetsko vlado, da prevzame nase vse stroške za vožnjo Berlin - Moskva in nazaj ter stroške za prenočišča, hrano in oskrbo. Res »velikodušen dar« komunistov iz sovjetske cone, ki je bil zelo zapeljiv in vabljiv, kajti taka brezplačna potovanja več tisoč kilometrov iz Berlina v Moskvo niso vsakdanja prikažen.

Ali Socialno-demokratska stranka Zahodne Nemčije, ki je v ostri opoziciji proti meščanski Adenauerjevi vladi, je spoznala strup komunistične velikodušne radodarnosti. Zato je z uradnim pozivom na vse svoje člane in socialno-demokratske organizacije svetovala, da naj povabijo vzhodnonemških komunistov kratkoma odklonijo. In poziv za odklonitev je bil takole utemeljen: »Poskus komunistov, da pridobi socialno-demokratska odposlanstva za udeležbo pri nogometni tekmi v Moskvi, je napaden poskus političnega korumpiranja. Udeležba na taki tekmi zato ni združljiva s pripadnostjo k Socialno-demokratski stranki.«

Tako sodijo nemški socialni demokrati o od komunistov organiziranih obiskih v komunističnih državah in o komunističnih prireditvah. In pri nas?

Kolonija SDD v Devinu

Tudi deklice, ki se tu veselijo in zabavajo že 20 dni, bodo prihodnji teden zapustile Devino. V sredo 31. avgusta ob 10.30 se bodo že pripeljale z avtobusom v Trst v ulico Machiavelli 22.

Kopale se res niso dosti zaradi slabih vremen, imajo pa druge ugodnosti in veselja. Naučijo se dobrega zraku in naigravo v lepem devinskem gozdu in prav zanje so gozdni posuti s ciklamami, ki jih tako radi nabirajo.

V nedeljo 28. avgusta pa vabijo deklice vse starše in prijatelje k mali prireditvi, ki so jo pripravile prav zanje, da se lepo poslovijo od kolonije.

Mahnitč Magda iz Bazovice piše o koloniji: Bila sem že v mnogih kolonijah v hribih. Srčno pa sem le želela kolonijo pri morju. Ta sreča mi je bila dana letos.

Ko sem prišla z avtobusom do tja, kjer se je videl Devin, so mi moje prijateljice, katere so bile že lanske leto v tej koloniji, pokazale moje bivališče. Moje oči so tedaj obstale na precej velikem poslopju, od koder je lep razgled na morje. Okoli poslopja je lepo, veliko dvorišče, na katerem se me deklice žogamo. Blizu kolonije je tudi precej obširen gozdič, v katerega zahajamo skoraj vsako popoldne. Tam nabiramo ciklame in si pripovedujemo razne dogodivščine. Lepo je posedati pod krasnimi borovci, kjer se sliši ptičje petje in veselo vrščanje deklic. Priredili smo tudi dva lepa izleta v Stivan in Sesljan.

Imamo pa še drugo veselje v Devinu. To je kopanje. Na žalost so letos precej slaba vremena in se to veselje le malokdaj uresniči; toda vseeno mi moji dnevi v koloniji potekajo mirno in zadovoljno, teko da bo na žalost prehitro potekel ta mesec počitnic.

Imamo pa še drugo veselje v Devinu. To je kopanje. Na žalost so letos precej slaba vremena in se to veselje le malokdaj uresniči; toda vseeno mi moji dnevi v koloniji potekajo mirno in zadovoljno, teko da bo na žalost prehitro potekel ta mesec počitnic.

ŠOLSKE VESTI

Popravni izpiti na Državni trgovski akademiji v Trstu se pričnejo v torek 6. septembra 1955 ob 8.30.

Usposobljenostni izpiti se pričnejo 19. septembra 1955 ob 8.30.

Razpored popravnih in usposobljenostnih izpiti je objavljen na oglasni deski zavoda.

Dne 1. septembra 1955 se pričnejo vpisovanja za šolsko leto 1955-56 in trajajo do 25. septembra 1955.

Prošnje za vpis sprejema tajništvo zavoda pri Sv. Ivanu, Piazzale Gioberti 4, vsak dan od 9. do 12. ure, kjer se dobijo tudi potrebne obvestila.

Ravnateljstvo Drž. nižje strokovne trgovske šole v Trstu pri Sv. Ivanu sporoča, da pričnejo pismeni popravni izpiti čez 1. in 11. razred, kakor tudi popravni pismeni, praktični in grafični izdelki v torek, dne 6. septembra 1955 ob 8.30 v šolskih prostorih zavoda. Prošnje morebitnih novih privatistov je treba vložiti pri ravnateljstvu najkasneje do 31. avgusta 1955.

Vpisovanje za vse razrede prične 1. septembra 1955 od 9. do 12. ure v tajništvo zavoda in traja do vključno 25. septembra 1955.

Vsa ostala obvestila: vrstni red izpiti v l. p. so razvidna na uradni deski zavoda.

+ Ksenija Mihelič

Prejšnjo sredo je družino uglednega tržaškega trgovca gosp. Josipa Miheliča zadela težka izguba. Na odhiti je k roditeljem prispela hčerka gospa Ksenija Gigante. Ne nadoma je dobila napad ledvic in izdihnila.

Ob težki izgubi izrekamo g. Miheliču in užalošteni družini globoko sožalje.

Trije pogrebi v dveh dneh v Nabrežini

Strasna nesreča, ki je zadela dve nabrežinski družini, kakor smo že poročali v naši prejšnji številki, je imela svoj epilog v sredo 17. t. m., ko sta se vršila pogreba obeh nesrečnih mladeničev: Edota Pertot in Nereja Colja. Najprej se je vršil cerkveni pogreb Alfreda - Edota Pertot, čigar družina stanuje v Kamnolomih. Ogromna množica ljudi, posebno mladine in otrok, je spremljala na zadnji poti mladega fanta. Od cerkve do pokopališča se je sprevedu pridružila tudi nabrežinska godba.

Po končanem prvem pogrebu se je vršil civilni pogreb drugega nesrečnega mladeniča, Nereja Colja. Vsa množica prvega pogreba se je udeležila tudi drugega pogreba. Drugi dan, v četrtek, smo pa

spremljali na zadnjo pot našega bivšega župnika č. g. Antona Gerbeca, ki se je smrtno ponesrečil na postaji Rubije pri Gorici, kakor je že naš list v zadnji številki poročal. Zjutraj isti dan so se verniki iz Gabrij poslovlili od svojega župnika, kjer je č. g. kanonik Novak daroval zanj sv. mašo. Po maši so ga v sprevedu nesli do glavne ceste, kjer so ga sprejeli zastopniki Nabrežine ter odpeljali v nabrežinsko cerkev. Tu je ostal do 5. ure popoldne, od koder se je vršil pogreb. Tudi tokrat se je zbrala ogromna množica ljudstva, da se poslovijo od svojega nekdanjega župnika, katerega so fašisti leta 1940 pregnali iz svoje župnije.

Pokojnik je prišel iz Devina v Nabrežino na dan sv. Treh kraljev leta 1929 ter je ostal točno do sv. Petra 1. 1940, na dan, ko so mu fašisti dali ultimatum, da mora zapustiti svojo duhovnijo. Služboval je nato v Srednji nad Ročinjem, kjer so mu Nemci vse uničili.

Po vojni je bil premeščen v Gabrije pri Gorici, kjer je imel še precej mirno in zadovoljno življenje, saj je bil vedno zelo skromen. Dragi gospod Anton, počivaj v miru v naši kraški zemlji!

LISTNICA UREDNIŠTVA

Zaradi objave določil o omejenem prometu smo bili primorani velik del gradiva odložiti za prihodnja števila, oziroma ga izločiti. Prosimo prizadete, da to okoliščino blagohotno upoštevajo!

Uredništvo

Tovarna pohištva

PRINČIČ

Tel. 32 KRM IN Cormons